

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **E. C.,** zast. advokátem Mgr. Alexanderem Vaškevičem, se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 9. 2004, č. j. 60 Az 39/2004 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 2. 2004, č. j. OAM-84/LE-B01-B03-2004, byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná žádost stěžovatele o udělení azylu dle ust. § 16 odst. 1 písm. e) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Výše označeným rozsudkem krajského soudu byla žaloba podaná proti rozhodnutí žalovaného zamítnuta, proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost, ve které uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., (s. ř. s.).

Stěžovatel má za to, že soud, stejně jako žalovaný, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, a sice, zda je možno na jeho případ vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Ve své vlasti se stěžovatel dostal do existenčních potíží, nebyl schopen zajistit legálním způsobem prostředky pro svoji obživu, pokud žádal o zajištění zaměstnání či sociálních dávek, byl státními orgány odmítnut. Z tohoto důvodu mu nezbylo než vycestovat

ze země a požádat o azyl. Stěžovatel je přesvědčen, že s ohledem na shora uvedené je u něj dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení a domovský stát tuto situaci toleruje, resp. sám podporuje. V této souvislosti upozorňuje stěžovatel na čl. 65 metodologické příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu.

Stěžovatel dále namítá, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení spravedlivě rozhodnout (§ 103 odst. 1 písm. b s. ř. s.). Žalovaný nerespektoval situaci stěžovatele, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zjištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost ponechal zcela bez povšimnutí.

Důvod podání kasační stížnosti stěžovatel spatřuje i v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když má zato, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení předcházející podání žaloby netrpělo procesní vadou. Soud byl povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Rovněž odůvodnění rozhodnutí žalovaného stěžovatel napadá ve smyslu ust. § 47 odst. 3 správního řádu pro nedostatečnost, což má za následek neodstranitelnou vadu.

Stěžovatel s ohledem na výše uvedené požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Součástí podané kasační stížnosti je i návrh na přiznání odkladného účinku (§ 107 s. ř. s.).

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak rozhodnutí správního orgánu ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Rozhodnutím žalovaného byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, neboť stěžovatel přichází ze státu, jejž Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu. Pokud v řízení o azylu vyplyne skutečnost uvedená v § 16 odst. 1 zákona o azylu, správní orgán bez dalšího žádost zamítne; v řízení o kasační stížnosti se stěžovatel nemůže dovolávat posouzení azylu dle § 12 – 14 zákona o azylu, neboť o těchto formách azylu nemohlo být v řízení rozhodnuto. Pokud se stěžovatel dovolává čl. 65 metodologické Příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka, žalovaný uvádí, že tato má pouze doporučující charakter a stěžovatel neuvedl v řízení žádné důvody, podřaditelné pod uvedený čl. 65. I pro řízení o kasační stížnosti žalovaný plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele, učiněná ve správním řízení.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák.) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák.), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení dne 6. 2. 2004, v žádosti uvedl, že nebyl členem žádné politické strany. Na dotaz z jakého důvodu žádá o azyl uvedl, že Litvu opustil v květnu 2003, neboť zde kvůli své víře (Svědci Jehovovi) nemohl získat práci. Měl svoji firmu, ale „nikdo s ním nechtěl kvůli víře nic mít, měli jej za blázna“. V květnu 2003 přijel do ČR vlakem přes Polsko, chtěl zde otevřít česko-litevskou firmu, ale zatím se to nepodařilo zrealizovat. V lednu 2004 byl zadržen a umístěn v ZZC B. O azyl žádá z důvodu své víry. Do protokolu o pohovoru ze dne 10. 2. 2004 jiné důvody pro které žádá o azyl neuvedl. Při tomto jednání na dotaz „ zda měl při odjezdu z Litvy v úmyslu požádat v některé zemi o azyl“ uvedl, že na to myslel, do ČR přijel, protože zde chtěl založit firmu a protože je zde bezvízový režim. Kdyby firmu založil, byl by to důvod pro vydání pracovního povolení a proto s žádostí o azyl nespěchal. O azyl požádal po svém zadržení.

Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 11. 2. 2004, č. j. OAM-84/LE-B01-B03-2004, zamítl žádost o udělení azylu jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

Krajský soud v Plzni dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost stěžovatele zamítl jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Na základě výše uvedeného soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěr soudu i správního orgánu o tom, že důvody jím uplatňované neodůvodňují aplikaci § 12 zákona o azylu.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který má mimo jiné odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině ve státě, jehož občanství má nebo ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pro udělení azylu z uvedeného důvodu je tedy třeba, aby u žadatele o azyl byly naplněny dvě základní podmínky. První podmínkou je odůvodněný strach z pronásledování. Podle ust. § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Druhou podmínkou, kterou zákon o azylu vyžaduje, je odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině. Stěžovatel má za to, že i tato podmínka je u něj naplněna, což dovozuje svou příslušností k sociální skupině nezaměstnaných; toto tvrzení však uplatnil až v podané kasační stížnosti, v řízení před správním orgánem uváděl, že měl vlastní firmu, ale měl problémy se zákazníky. Tímto rozporným tvrzením se proto Nejvyšší správní soud s ohledem na ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nezabýval.

V daném případě stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil problémy se soukromými osobami, které měl ve své vlasti kvůli své víře, důvody ekonomickými a snahou legalizovat svůj pobyt v České republice, aniž by jakkoli zmiňoval své

pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem.

Dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.

Bezpečnou zemí původu se dle § 2 odst. 1 zákona o azylu rozumí stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, a) v němž státní moc dodržuje lidská práva a je způsobilá zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů, b) který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12, c) který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, d) který umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlížejí nad stavem dodržování lidských práv.

Správní orgán se řádným způsobem seznámil se situací v zemi stěžovatele a Litvu vyhodnotil jako bezpečnou zemi původu ve smyslu azylového zákona, která ratifikovala a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, přičemž v zemi působí bez jakýchkoliv omezení množství nevládních organizací dohlížejících na dodržování lidských práv. Ústava Litevské republiky, zákon o národnostních menšinách a další právní předpisy zaručují práva a svobody občanů Litevské republiky a národnostních menšin. Svobodu vyznání zaručuje zákon o náboženských komunitách a společnostech z října 1995, jehož čl. 9 vymezuje tradiční náboženské komunity, dostávající vládní pomoc; aktivity ostatních náboženských společenství nejsou státem nijak omezovány.

V průběhu správního řízení stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona a protože žalovaný vyhodnotil zemi původu stěžovatele jako bezpečnou ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o azylu, žádost stěžovatele oprávněně zamítl dle § 16 odst. 1 písm. e) tohoto zákona.

Podle § 16 odst. 2 rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze vydat nejpozději do třiceti dnů ode dne zahájení řízení o azylu. Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ust. § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě do třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá rozhodnutí podle ust. § 12 s dalšími akcesorickými výroky, tj. existencí překážky vycestování. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které stěžovatel v průběhu správního řízení uvedl.

Správní orgán dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a neuvedl v případě návratu do vlasti žádnou konkrétní obavu, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství,

národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 písmeno b) zákona o azylu. Stěžovatel neopustil Litvu z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy náboženství nebo politického přesvědčení. Své problémy se soukromými osobami, které měl jak tvrdil kvůli své víře, se stěžovatel rozhodl řešit svojí cestou a pobytem v ČR. Teprve poté, co byl v ČR bez dokladů zadržen, podal žádost o udělení azylu, což se zdálo jako nejlepší způsob legalizace pobytu v České republice.

Stěžovateli rovněž v případě návratu do Litevské republiky nehrozí žádné sankce za to, že požádal v jiné zemi o udělení azylu.

Stěžovatel jako důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. uvedl, že žalovaný nedostatečným způsobem vedl dokazování, na základě takto nedostatečně nemohl ve správním řízení o udělení azylu správně rozhodnout a nerespektoval situaci stěžovatele, který měl jen omezené možnosti pro zajištění důkazů o své perzekuci ve vlasti.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru.

Z textu kasační stížnosti však nelze zjistit, jakými konkrétními vadami mělo trpět řízení před správním orgánem, pro které měl soud napadené rozhodnutí zrušit a které stěžovatel v řízení před tímto soudem uplatnil. Stěžovatel v odůvodnění kasační stížnosti pouze uvádí, že žalovaný nedostatečně vedl dokazování a nerespektoval omezené možnosti stěžovatele v předkládání důkazů. Takto obecně vytýkané vady řízení však nebyly shledány. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že žalovaný provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků při svém rozhodování vycházel, důkazní prostředky byly správním orgánem řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu či zamítnutí žádosti jako zjevně neodůvodněné vycházel. Ze spisového materiálu bylo rovněž zjištěno, že stěžovatel nebyl nikterak krácen na svém právu seznámit se s podklady pro rozhodnutí, vyjádřit se k nim a navrhnout jejich doplnění.

Důvodem pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je nepřezkoumatelnost, spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Námitku uplatněnou v tomto ohledu neshledal Nejvyšší správní soud opodstatněnou, když její konstatování zůstalo pouze v obecné rovině. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku,

které stěžovatel uvedl, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že nebyly zjištěny vytýkané vady správního řízení, pro které měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud se po přezkoumání rozhodnutí správního orgánu v intencích zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, krajský soud ztotožnil se závěry obsaženými v rozhodnutí žalovaného, když tyto závěry shledal správnými, nezbylo mu, než žalobu proti rozhodnutí správního orgánu zamítnout.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatele podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. května 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu